ל) [קדושין כט. וש"נ],לטיל כו: [וש"נ], ג) סוכה

מח., ד) שם מנחות סח., ד) [סוכה מח. ע"ש],

ו) עירובין לב., ו) [בפרש"

דהכא ובתוס' סוכה דף מא. ד"ה אי נמי מוכח דלא היה

גרסתם בחמיסר], ה) [ל"ל אמר רבן], ט) בס"א: אלעור,

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה לא לריכא כו׳ חושש לשמא יבנה סמוך

לשקיעת החמה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תחיעת יובל דוחה

. 3//52 '12

מוסף רש"י

מצות עשה שהזמן

גרמא. שהזמן גורס לה שתכוח (קדושין כמ.).

לתקיעה ולברכות. דגעי למימר תשע ברכות ביוח

למימר תשע ברכות ביום הכפורים של יובל (לעיל בו:)

שהיו נמי אומרים ביוהכ"פ

של שנת היובל מלכיות זכרונות

שופרות (ערכין ג:). במקדש

שבעה. כדדרשינן בת"כ מושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים (ויקרא כג) ולא

בגבולין ז' ימיס (סוכה מא.).

ובמדינה. נירועלים שחף הוא כגנולים (שם). ושיהא

יום הגף. של עומר דהיינו ט"ז בניסן, כולו אסור. נחדש, ונעוד המקדש קיים

משקרב העומר היו אוכליו

הביאכם, וכשחרב הבית מותר

מן התורה משהאיר המזרח,

אחד אומר עד עלם כתוב אחד אומר עד עלם היום

החד החינו האיר המזרח, הזה, דהיינו האיר המזרח, וכתוב אחד אומר עד הביאכם, הא כילד, בזמן דאיכא עומר עד הביאכם

ובומן דליכא עומר עד עלם,

ואסר כ' יוחנן בן זכאי עליהם כל היום כדמפרט טעמא בגמרא (טובה מא.). מהרה

יבנה בית המקדש. ויחזור דבר לחיסורו, דהשתח קרינה ביה עד הביחכם, וחי הוו

נהיגי בחורבנו לאכול בהאיר

מזרח כדין חורה אחיא למיכל נמי בבנינו ויאמרו אשתקד

מי לה אכלנו כו' (פוכה שם). דמיבני אימת. הך הששא דחיישינן למהרה יבנה,

אימת תגמור המלאכה דאיכא למיחש לאיסור חדש כל היום דאלטריך לרבן יוחנן בן זכאי

אילימא דאיבני בשיתסר.

שלא נבנה עד יום ט"ז עלמו,

למיסר

השתח כל היום משום

בו ביום, כדכתיב עד

ויובל הל' יב:

יאנט ל. ז ג מיי׳ שם הלי יא: ד מיי׳ פ״ב מהלי שופר

הל' א טוש"ע א"ח סיי מחפט סעיף ג: מופט שעף ג. מ ה מיי פי"ב מהלי ע"ו הלי ג טוש"ע א"ח סיי לח

מעיף ג וסי׳ תהפט סעיף ג:

יא ז מיי׳ שם הלי יב ופ״ב מהל׳ שופר הלכה ט: יב ח מיי׳ פ״י מהל׳ שמיטין :סלי יב

יד י מיי׳ פ״ז מהלכות לולב הלכה יג וטו סמג עשין מד טוש"ע א"ח סימן תרנח סעיף

שו כ מיי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הל' ב סמג לאוין קמב טוש"ע י"ד סי' רלג סעיף א [וטוש"ע א"ח סי' תפט סעי' ין: מז ל מיי שם:

:6

תורה אור השלם

ו. וְהַעַבַרָתַּ שׁוֹפֵר תִּרוּעַה בֶּעְשׁ הַבְּפָּרִי שופָר יי ָהַשְׁבִעִי הַשְּׁבִעִי בונט לחדש תַּעֲבִירוּ י ויקרא כה ט ארצכם: יַםְ בְּבֶם. 2. כִּי אַעֲלֶה אֲרֶכָה לֶךְ וּמִמַּכּוֹתַיִּךְ אֶרְפָּאַךְ נָאָם יְיָ בִּי נִדְּדְחָה קְרְאוּ לְךְּ צִיּוֹן הִיא דֹרֵשׁ אֵין לָה: ירמיהו ל יז דרש אין לה:

וביבנה בפני בית דין אין שלא בפני ב"ד לא. והא דלא שמע איניש קל אוניה מקל תקיעה דיחידאי היינו שהיו באין לתקוע בפני בית דין שלא שמעו תקיעת בית דין דאותן שילאו אסור להם לחזור ולתקוע דיש איסור שבות בדבר לתקוע בחנם בשבת:

לא לעולם בומן בית דין. תימה דמכל מקום קשיא ללישנא דרב הונא לא אמר אלא בפני בית דין והכא קתני איש בביתו וי"ל שיפרש דהא דקתני בגבולין איש בביתו איובל קאי ולא אראש השנה ומיהו אי גרים בגבולין בלא וי"ו ולא גרסינן ובגבולין לא יתכן לומר כן ושמא יפרש דהאי בגבולין איירי בירושלים דוקא ומיהו מבכל ארלכם (ויקרא כה) בכל מקום

שבארץ ישראל איירי: אין תוקעין אלא בומן שב"ר יושבין. פי׳ בחונטרס ביובל ונראה שאף בר"ה אתא לאשמועינן דאפי׳ בפני ב"ד אין תוקעין אלא כל זמן שיושבין: ונתקלקלו

ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה וכו' מאי ועוד זאת אילימא כדקתני זאת מיבעי ואפילו שלא בפני ב"ד לא דאילו בירושלים תוקעין בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין

וביבנה בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא איכא דמתני להא דרב הונא אהא דכתיב יביום הכפורים תעבירו שופר בכל ארצכם מלמד ישכל יחיד ויחיד חייב לתקוע אמר רב הונא ועם בית דין מאי ועם ב"ד יבזמן ב"ד לאפוקי שלא בזמן בית דין דלא מתיב רבא תקיעת ואו ראש השנה ויובל דוחה את השבת בגבולין איש וביתו מאי איש וביתו אילימא איש ואשתו יאיתתא מי מיחייבא והא מצות עשה שהזמן גרמא היא יהוכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות אלא לאו איש בביתו ואפילו שלא בזמן ב"ד לא לעולם בזמן ב"ד מתיב רב ששת יישוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות אלא שביובל תוקעין בין בב"ד שקידשו בו את החדש ובין בב"ד שלא קידשו בו את החדש וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע יובר"ה לא היו תוקעין אלא בב"ד שקידשו בו את החדש יואין כל יחיד ויחיד חייב לתקוע מאי אין כל יחיד ויחיד חייב לתקוע אילימא דביובל תוקעין יחידין ובראש השנה אין תוקעין יחידין והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כי הוה מסיים שליהא רציבורא תקיעתא ביבנה לא שמע איניש קל אוניה מקל תקועיא [דיחידאי] אלא לאו [דאילו] ביובל תוקעין בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד ובר"ה בזמן ב"ד אין שלא בזמן ב"ד לא קתני מיהת ביובל בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד לא לעולם בזמן בית דין והכי קתני ביובל בזמן ב"ד תוקעין בין בפני בית דין בין שלא בפני ב"ד בר"ה תוקעין בזמן ב"ד ובפני ב"ד איתמר נמי א"ר חייא בר גמדא א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אין תוקעין אלא כל זמן שבית דין יושבין בעי ר' זירא נגערו לעמוד ולא עמדו מהו ב"ד יושבין בעינן "והא איכא או דלמא זמן ב"ד בעינן וליכא תיקו: ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה וכו': רואה פרט ליושבת בנחל שומעת פרט ליושבת בראש ההר קרובה פרט ליושבת חוץ לתחום ויכולה לבוא פרט למפסיק לה נהרא: בותני' יבראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משחרב בית המקדש התקין רבן יוחגן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש היושיהא יום הנף כולו אסור: **גבו'** ©ומנלן דעבדינן זכר למקדש דאמר קרא יכי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה: ושיהא יום הנף כולו אסור: מ"מ מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח עכשיו נמי ניכול ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר האיר מזרח התיר השתא דאיכא עומר עומר מתיר דמיבני אימת אילימא דאיבני בשיתסר הרי האיר מזרח התיר אלא דאיבני בחמיסר מחצות היום ולהלן לשתרי דהא תנן להרחוקין מותרין מחצות היום ולהלן לפי שאין ב"ד מתעצלים בו לא נצרכא דאיבני ״בחמיםר סמוך לשקיעת החמה אי גמי דאיבני בליליא (אמר) רב נחמן בר יצחק ∞רבן יוחגן בן זכאי בשימת

ועם בית דין מאי ועם ב"ד ״בפני בית דין לאפוקי שלא בפני בית דין דלא מתיב רבא ליה אלא דבירושלים תוקעין יחידין וביבנה שליחא דציבורא תקיעה ביבנה לא שמע

והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כי מסיים איניש קל אוניה מקל תקועיא [דיחידאי] אלא

אין תוקעין יחידין וביבנה אין תוקעין יחידין לאו דבירושלים תוקעין בין בזמן ב"ד ובין שלא בזמן ב"ד וביבנה בזמן ב"ד אין שלא בזמן ב"ד לא הא בזמן ב"ד מיָהא תוקעין

הזה אתי למיכל נמי ההוא יומא הכי ועבדי איסורא. ואם תאמר היכי משכחת לה דאיבני בחמיסר בי"ט ודאיבני בליליא והא קיימא

לן במסכת שבועות (דף טו:) דאין בנין בהמ"ק לא בי"ט ולא בלילה הני מילי בנין בידי אדם אבל בנין העתיד לבא בידי שמים הוא:

ועם בית דין. (בפני ב"ד) דקאמר רב הונא בזמן ב"ד דהא ליכא לפרושי האי ועם ב"ד בפני ב"ד דהא בכל ארלכם כתיב (ויקרא כה): ובר"ה לא היו חוקעין. כשחל להיות בשבת אלא בב"ד הגדול של סנהדרין הגדולה המקדשין את החדשים ורבי אליעזרש היה: כי מסיים שליחה דליבורה כו'. ואף בי"ט שחל להיות בשבת דלהכי

ועם בית דין. הוא דתקעינן: אלא דאילו בירושלים חוקעין. בשבת יחידים שאינן שלוחי ב"ד והא מילתא חסרה ממתניתין ומיבעי לן

לתרולה הכי: בין בומן בים דין. עד שש שעות שהיו בית דין יושבין:

בין שלא בומן בים דין. שהלכו לבתיהן: איכא דמחני לה וכו' מאי

נקט יבנה: אלא לאו דאילו ביובל מוקעין. היחידים בין בומן בית דין כו': לא לעולם בומן ב"ד והכי קחמר ביובל. כל יחיד ויחיד תוקע בזמן ב"ד אפי׳ שלא בפני ב"ד ובר"ה בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא: איחמר נמי. כרב הונא: אין חוקעין.

יחידים ביוה"כ ביובל אלא בזמן שב"ד יושבין במקומן והתוקעין תוקעין בכל העיר: **נגערו לעמוד.** נעקרו ממושבם כדי לעמוד ולילך:

בותבר' בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה. דכתיב (שם כג) ושמחתם לפני ה' חלהיכם שבעת ימים ובמדינה יום אחד דכתיב (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון: ושיהה יום הנף כולו המור. יום הנפת עומר כולו אסור לאכול מן החדש ומדאורייתא משהאיר מזרח מותר כדאמרינן במנחות (דף סח.) כתוב אחד אומר עד עלם היום הזה [ויקרא כגן וכתוב אחד אומר עד הביאכם וגו' ושסו הא כילד בותן הבית עומר מתיר ובזמן שאין עומר עלם היום מחיר: גבו' כי אעלה ארוכה לך וגו'. סיפיה דקרא ליון היא דורש אין לה: מאי טעמא. גזר עליה: דחיבני חימת. שיהח לנו לחוש עכשיו לכך: הרי האיר מורח התיר. דהא לא היה מובח: אלא דאיבני בחמיסר. שהיה שהות לקצור במוצאי י"ט ולהביאו למחר כמלותו: מחלות היום ולהלן לישתרי. השתח ולח לגזור עליה רבן יוחנן אלא עד חצות היום ואי נמי מהרה יבנה ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו מחצות היום ולהלן השתא נמי ניכול שפיר אכלי ואפי׳ הרחוהים מירושלים שלא ראו הקרבתו יש להם לסמוך דודאי קרב כבר דאמר מר הרחוקין היו מותרין בזמן הבית מחצות היום ולהלן כו': לא לריכא דחיבני סמוד לשהיעת החמה דחמיםר אי נמי דאיבני בלילה. רבן יוחנן חושש לשתא יבנה (א) לשקיעת החמה או בליל ששה עשר בחלי הלילה או סמוך לבקרו שלא יהא שהות לקצירתו והבהובו באבוב של קלאין וטחינתו והרקדתו והקרבתו עד חלות ואי הוו רגילי למיכל חדש מחצות היום בזמן

רבינו חננאל

ועם בית דין. כלומר, זו התקיעה שחל להיות [בשבת] י. אינה אלא בפני [בית דין] בלבד זולתי ירושלם. מותיב רבא ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה או שומעת כול׳.

שיש שם דבר אחר ןשןירושלים יתירה על יבנה זולתי זה, לפיכך תני ועוד. ואמרינן איזהו, אם תאמר שהיו בירושלים תוקעין יחידאין וביבנה לא, והאמר ר' יצחק כי הוה מסיים שליח ציבורא תקיעתא ביבנה לא הוה שמע איניש קל אוניה מקל תקיעתה ירות אין ב במה את החלבה די בדוקר בירות ולם של הידי בהוא הקיפות בביר את החלבת הידים את הידים וקקים החלבת. דרחידה בחרד שהיו תוקפנה הידיאון ביבנה כל מי שלא שמע התקיעות מפי שליח ציבור. ואסיקנא כי היו תוקעין בזמן בית דין ואפילו ויחיד תוקעין יחידי כדי לצאת ידי חובה שלא שמעו התקיעות מפי שליח ציבור. ואסיקנא כי היו תוקעין בזמן בית דין ואפילו שלא בפני בית דין קשיא לרב הונא. ופריק הכי קאמר, בירושלים היו תוקעין בין בפני בית דין ובין שלא בפני בית דין. וביבנה לא היו תוקעין אלא בפני בית דין. ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה כול'. איכא דמתני הכי, ביום הכפורים תעבירו שופר, מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע. אמר רב הונא ועם בית דין בזמן בית דין בלבד. מותיב רבא תקיעות יובל

וראש השנה דוחין אתה השבת בגבולין איש וביתו, ותריצנה בגבולין איש בביתו. ואמרינן איש בביתו דוקא ואפי׳ שלא בזמן יה אים היוסנדו דות יותה ויסבור בבבה "ך אים בדינה". במו בבבה"ך אים בביה היוסבית ליים עם בדות ויקרות בי שהיוסב ל בית דין, ודחינן לא לעולם שיש וביתו ובזמן בית דין, אבל שלא בזמן בית דין לא. מתייב רב ששת שזה היוכל לראש השנה לתקיעה ולברכות אלא שביובל היו תוקעין בין בבית דין שקידשו את החדש כול' עד אלא לאו הכי קאמר, הא קמ"ל דאילו ביובל תוקעין היו בין בזמן בית דין [ובין] שלא בזמן בית דין קשיא לרב הונא. ודחינן לא הכי קאמר, ביובל היו תוקעין בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין. ובראש השנה לא היו תוקעין אלא בפני בית דין ולעולם זה וזה בזמן בית דין.

רבינו חננאל (המשך)

איתמר משמיה דרבי לעולם

אין תוקעין אלא בזמן שבית

נינערו בית דיז לעמוד ונזדמז

ונתישבו והאריכו בישיבה

מאי תוקעיז אי לא. בית דיז

דילמא זמן בית דין בעינן

דין יושבין. בעי ר׳

וכבר עבר, ועלתה בתיקו. ועוד זאת היתה ירושלים כו׳. תנו רבנן רואה פרט ליושבת בנחל. כלומר. הנחל הכרך. שומעת פרט ליושבת . בראש ההר שאע"פ שנראית אינה שומעת. קרובה פרט ליושבת חוץ לתחום. ויכולה לבא פרט דפסיק ליה נהרא, שיהו כל הדרכים האלו רואה ואינה שומעת כגון ירושלים מלמעלן והעיר מלמטז. שומעת ואינה רואה

[ואינה יכולה לבוא חוץ לתחום רואה ושומעת]ם וואה ושומעת] קרובה ואינה יכולה לבוא הנחל מפסיק. [מחויי] הנחל מפסיק. [מתני'] בראשונה היה לולב ניטל אחד משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא ניטל הלולב במדינה שבעת מי החג זכר למקדש, שנאמר כי נדחה קראו לד ציוו היא

דרישה. ושיהא יום הנף כולו

אסור. פי׳ שיהא יום הנפת

א) נראה מזה דאיזה גי׳ אחרת היה לו לרבינו בסוגיא זו ול״ע.

אסור לאכול מן החדש, כדכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וגוי, ותנן העומר היה מתיר במדינה ועתי הלחם במקדש, ובומן השניה בית המקדש קיים היו יוצאין לילי יום י״ו בניסן והיו קוצרין ומכריאן ומקריבין העומר, ושתי הלחם במקדש, ובומן שהציו בית המקדש אחרי הקרבת העומר מיד, והרחוקין היו מותרין מחצות היום ולהלן, שדבר ברור הוא שאין ב״ד מתעצלין ולא בא חצי היום אלא שודאי נקרב העומר. ועכשיו שאין עומר אם יתירו להן החדש

זו המשנה ששנינו משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי כו', עד אמר ר' יהודה והלא מן התורה הוא אסור